

není k stížnosti té oprávněn. Tvrdí ovšem, že pravou osobou hospodařící, skutečným pachtýřem je on, a nikoli Dr. Josef P., jenž prý se o pachtovní objekt nestará, avšak to mu oprávnění ke stížnosti zjednatí nemůže, i kdyby nakrásně byl pachtýřem v takové formě práva, že by ho pokládati bylo za legitimní osobu hospodařící, proti které výpověď a tudíž potom i exekuce čeliti měla, neboť, kdyby tomu tak bylo, musil by prostě právě jako osoba třetí, proti níž exekuce nečelí, jejíž práva však provedením jejím byla by dotčena, a proto by ji činila nepřipustnou, chopiti se prostředků pro ten případ v zákoně předurčených, stejně ale nemohl by si stěžovati do exekuce proti Dru. Josefu P-ovi povolené. Avšak, aby ho to zbytečně nesvádělo k uplatňování takových prostředků, upozorňuje se, že, když sám tvrdí, že uzavřel smlouvu pachtovní na sporný objekt dříve Drem. Josefem P-em pachtovaný teprv koncem ledna 1921, tedy po záborovém zákoně z 18. dubna 1919, že však Státní pozemkový úřad smlouvy té neschválil, jest smlouva ta dle § 7 záb. zák. ve znění článku I. zák. ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. ne pouze, jako tomu bylo dle starého znění, vůči státu bezúčinnou, nýbrž dokonce neplatnou, správněji řečeno nicotnou, tak jakoby jí vůbec nebylo, jakoby on pachtýřem a držitelem vypověděných nemovitostí nikdy nebyl, takže ho Státní pozemkový úřad může úplně pominouti, ježto nemá práv pachtovních a tudíž ani právně závažné pachtovní držby, by jí dbáti bylo. Že Státní pozemkový úřad žádost za schválení posud neodmítl, nevadí, neboť nicotnost trvá, pokud schválení uděleno nebylo.

Čís. 6308.

Třebas by tu v zásadě byly závažné důvody, pro které by na veřejném společníku nebylo lze slušně požadovati, by ve společnosti, pokud se týče ve společnosti určitého společníka setrval, dlužno přece každý případ posuzovati podle jeho zvláštních okolností a přihlížeti po případě i k tomu, jak se choval, pokud se týče chová společník, žádající zrušení společnosti, pokud se týče jak se chovali ostatní společníci v případě žaloby na vyloučení, ovšem zvláště i ke smlouvě, pakli má v této příčině nějaká ustanovení.

Vyloučení společníka z veřejné společnosti jest opatření vážnějšího rázu, jež nelze úplně na roveň postavití prostému zrušení společnosti.

I rozsudek, jímž bylo uznáno na vyloučení některého společníka, má moc konstitutivní.

(Rozh. ze dne 22. září 1926, Rv I 1959/25.)

Žalobu, již domáhali se veřejní společníci Zikmund H. a Rudolf H. vyloučení veřejného společníka Josefa G-a ze společnosti, pro c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, vyhověl však žalobě Josefa G-a proti Zikmundu H-ovi a Rudolfu H-ovi o zrušení veřejné obchodní společnosti. O d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání Zikmunda H-a a Rudolfa H-a

(pozůstalosti tohoto) potud, že zamítl žalobu Josefa G-a o zrušení společnosti. D ů v o d y: Odvolání, pokud směřuje proti tomu, že vyhověno žalobě Josefa G-a o zrušení společnosti, nelze upřít oprávněnosti. Dle odstavce VI. společenské smlouvy ze dne 23. ledna 1922 měli oba společníci Zikmund H. a Rudolf H. plný vliv na vedení obchodu společníkem Josefem G-em. Společníci ti mohli toto své oprávnění, jelikož smlouva společenská o výkonu práva toho ničeho neustanovuje, toliko o s o b n ě vykonávati (odst. XVIII. smlouvy společenské, čl. 105 obch. zák.). Jest dále zjištěno, že Zikmund H. a Rudolf H. poslali dne 1. února 1924 svoji zřízenkyni Olgu K-ovou do obchodu k Josefu G-ovi, by mu byla nápomocnou, při čemž měla do obchodních knih nahlížeti, činnost Josefa G-a kontrolovati a jim zprávy podávati. Jest pravda, že Olga K-ová měla tuto kontrolu tak vykonávati, by to společník Josef G. nepozoroval, že tedy byla ku G-ovi jako jich pozorovatelka vyslána. Avšak Josef G. Olze K-ové, jak výpovědí její jako svědkyně a dopisem z 13. března 1924 jest prokázáno, nedal vůbec žádného zaměstnání, do obchodu ji nepřijal, takže K-ová příkaz jí odvolateli daný vůbec ani vykonávati nemohla. V pouhém vyslání Olgy K-ové, byť i s příkazem výše naznačeným, nelze proto spatřovati důležitý důvod ku zrušení společnosti dle čl. 125 odstavec první a druhý obch. zák. na straně Zikmunda a Rudolfa H-ových, to tím méně, když, jak jest prokázáno, Josef G. obchod nevedl, jak mu bylo smlouvou společenskou uloženo, takže druzí společníci k němu jak z jich jednání patrně, důvěry neměli. Žalobce Josef G. není proto oprávněn žádati z tohoto důvodu zrušení společnosti.

Naproti tomu nelze přiznati oprávněnosti odvolání, pokud směřuje proti zamítnutí žaloby o vyloučení společníka Josefa G-a ze společnosti. Soud první stolice spatřuje důležitý důvod ke zrušení společnosti dle čl. 125 třetí odstavec čís. 3 obch. zák. ve vedení obchodu společníkem Josefem G-em, jmenovitě v uzavření zápůjčky 50.000 Kč bez souhlasu druhých společníků, jakož i dále ve způsobu vedení obchodních knih Josefem G-em, jak znalce byl zjištěn a jehož posudek jest jedinečně směrodatným, neuznal však na vyloučení společníka Josefa G-a ze společnosti dle čl. 128 obch. zák. Soud první stolice podrobně a výstižně odůvodnil, že uzavření bezúročné zápůjčky 50.000 Kč u švakra G-ova R-a, nepodávání měsíčních zpráv dle odstavce VIII. smlouvy společenské, když jich druzí společníci nežádali, nedostatečné vedení obchodních knih a nezřízení inventury a bilance za přivzetí jednoho společníka nebo jich důvěrníka včas, nejsou důležitým důvodem takové váhy, by dle čl. 128 obch. zák. na místě na zrušení společnosti mohlo býti uznáno na vyloučení společníka Josefa G-a ze společnosti. Dle čl. 128 obch. zák., jest vyloučení společníka dáno do uvážení soudu a soud odvolací nemá zjištěný důležitý důvod ke zrušení společnosti na straně Josefa G-a za takové váhy, by, i když důležitý důvod ke zrušení společnosti na straně odvolatelů odpadá, na vyloučení společníka Josefa G-a ze společnosti vzhledem na tíži tohoto prostředku, dle čl. 128 obch. zák., bylo uznáno. Poukazuje-li odvolání na to, že Josef G. proti ustanovení odstavců 1. a

2. dodatku ku smlouvě společenské ze dne 23. ledna 1922 zboží železné v ceně do 10.000 Kč i odjinud než od firmy S. jak doznal, odebíral, pak dle odstavce 4. ujednání toho měli odvolatelé jen právo žádati toliko zrušení společnosti a nikoliv vyloučení Josefa G-a ze společnosti. Tvrzení odvolání, že počáteční bilance nebyla zřízena, není správné, neboť bilance ta, jak v roce 1920, tak i v roce 1921 byla zřízena a k 9. říjnu za rok 1922. Josef G. také ke zřízení inventury byl ochoten. K tomu cíli ovšem Olga K-ová poslána nebyla. Posoudil tedy soud první stolice věc spornou po stránce skutkové i právní správně, když žalobní návrh společníků Zikmunda a Rudolfa H-ových na vyloučení Josefa G-a ze společnosti jako neodůvodněný zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Po právní stránce byla věc posouzena odvolacím soudem správně. Podle čl. 125 první odstavce obch. zák. může společník žádati zrušení společnosti, když to vyžadují důležité důvody, a podle čl. 128 obch. zák. lze z takových důvodů uznati na vyloučení společníka, vzniknou-li v jeho osobě a žádají-li to veškerí ostatní společníci. Pojem důležitého důvodu zákon nevymezuje. Uvádí toliko příkladmo některé případy pod čís. 1 až 5 v čl. 125 třetí odstavce obch. zák., ale stanoví v čl. 125 druhý odstavce obch. zák., že soudce volně uvažuje, zda takové důležité důvody tu jsou. Tato úvaha přísluší ovšem i soudu třetí stolice, není však nijak omezena, nanejvýš v ten rozum, že by žádosti vyhověno býti musilo, kdyby prokázán byl některý z případů v zákoně příkladmo uvedených, leč že by ve společenské smlouvě v této příčině byla zvláštní ustanovení. Z toho plyne, že, byť by se zásadně uznalo, že důležitými jsou důvody, pro které na žalující straně nebylo by lze slušně požadovati, by ve společnosti (čl. 125 obch. zák.), pokud se týče ve společnosti právě některého společníka (čl. 128 obch. zák.) setrvala, nutno přece vždy každý případ posuzovati podle jeho zvláštních okolností a přihlížeti tedy po případě i k tomu, jak se choval, pokud se týče chová společník, žádající zrušení společnosti, a jak se chovali ostatní společníci v případě žaloby na vyloučení, ovšem zvláště i ke smlouvě, pak-li má v této příčině nějaká ustanovení. Odvolací soud řídil se těmito zásadami a rozhodl věc bez právního omylu. K dovolání Josefa G-a ve směru tom se podobá, že okolnost, že jeho společníci poslali mu do obchodu pod pláštěm výpomocných sil profesora Rudolfa A-e, pak Emilii K-ovou a Olgu K-ovou, mohla by za jistých okolností opodstatniti žádost o zrušení společnosti, že však odvolací soud právem zdůraznil, že se tak nestalo bez příčiny. Poukazuje-li dovolání k tomu, že společníci Josefa G-a mohli podle bodu XVIII. smlouvy žádati zrušení smlouvy a že v případě, že měli podezření, že Josef G. smlouvu neplní a vůbec obchod správně nevede, mohli se obrátiti na něho přímo nebo použití svého práva, plynoucího z bodu VI. odst. 1 společenské smlouvy, nevyvracuje

tím nikterak správnou úvahu odvolacího soudu, naopak dalo by se z toho, že podle bodu VI. odst. 1 smlouvy vyhradili si Zikmund a Rudolf H-ovi plný vliv na vedení obchodu, spíše souditi, že mohli zaříditi i příslušnou kontrolu. Za tohoto stavu věci lze jen souhlasiti s napadeným rozsudkem, že Josef G. nemá důležitého důvodu, by žádal zrušení společnosti. Tvrdil ovšem na opodstatnění své žaloby také ještě, že Zikmund H. a zatím zemřelý Rudolf H. jemu, pokud se týče firmě K., dělali nedovolenou soutěž a že opětne porušili svou smluvní povinnost, týkající se dodání zboží firmou S. Podle zjištění nižších soudů se mu však důkaz v těchto směrech nepodařil a dovolání se těmito důvody ani již neobírá. Není tudíž dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čis. 4 c. ř. s., pokud jej uplatňuje dovolání Josefa G-a, opodstatněn.

Totéž platí, pokud jde o tento dovolací důvod uplatňovaný dovoláním Zikmunda H-a a pozůstalosti po Rudolfu H-ovi. Ve sporu tom nejde o otázku, kdo byl majitelem firmy K. před sjednáním společenské smlouvy, ani o to, kdo jest nájemcem obchodních místností v domě v Mariánských Lázních, kterážto poslednější otázka ostatně byla pravoplatně již rozřešena, nýbrž jde výhradně jen o to, zda opodstatněno jest žádání Zikmunda H-a a Rudolfa H-a, pokud se týče jeho dědiců o vyloučení Josefa G-a z veřejné obchodní společnosti dne 23. ledna 1922 sjednané a, zda právem žádá společník Josef G., by tato společnost předčasně byla zrušena. Že žaloba Josefa G-a nebyla důvodna a že proto odvolací soud ve směru tom právem změnil rozsudek prvního soudu a žalobu Josefa G-a zamítl, bylo již doličeno nahoře. Ale dovolací soud plně souhlasí s napadeným rozsudkem, i pokud se týče žaloby Zikmunda H-a a zatím zemřelého Rudolfa H-a o vyloučení společníka Josefa G-a. Na opodstatnění tohoto žádání dovolávali se žalobci ustanovení čl. 125 třetí odstavce čis. 2 a 3 obch. zák., podle nichž jest důležitým důvodem pro zrušení společnosti a vyloučení společníka, když společník obmyslně si počíná při jednatelství nebo při skládání účtů (čis. 2) a když opomíjí plnění podstatných povinností jemu uložených (čis. 3). V těchto směrech bylo vytýkáno, že Josef G. vedl tajné knihy, že knihy vůbec vedl nepořádně, že nepořídil likvidační bilanci, že nepodával měsíční zprávy (bod VIII. smlouvy) a hlavně, že porušil smlouvu v bodě VI. odst. 2 smlouvy hlavní a v bodě 1. a 2. dodatku k ní tím způsobem, že jednak, aniž by si byl vyžádal souhlas společníků, nakupoval zboží v hodnotě přes 10.000 Kč a vypůjčil si od svého švagra Maxe R-a 50.000 Kč, jednak, že zboží nenakupoval výhradně u firmy S., ač to, jak ostatně připouští sám Josef G., bylo hlavním účelem smlouvy. Zjištěno však jest, že Josef G. tajných knih nevedl, nýbrž toliko druhou pokladniční knihu, o níž jeho nynější společníci při sjednání společenské smlouvy v č d ě l i, že vedení knih bylo sice vadné a nepřehledné a pro řádné jednatelství nepostačující, že však ú m y s l n é chyby se neobjevily, že měsíční zprávy nebyly požadovány a že Josef G. začáteční bilanci poříditi se nezdráhal, dále, že nákup zboží přes 10.000 Kč, který

ostatně tento peníz přesahoval jen o 153 Kč, zůstal ojedinělým a že zápůjčka 50.000 Kč, sjednaná za účelem vyrovnání dluhu u firmy S., byla bezúročitelná, takže pořízení této zápůjčky bylo jen na prospěch společnosti. Vše to nepadá tedy valně na váhu a zejména nebylo by lze spatřovati důležitý důvod ve smyslu čl. 125 obch. zák. v nedostatečném vedení knih Josefem G., když podle bodu VI. odst. 1 smlouvy jednatelství jemu svěřeno bylo jen na ten čas a ostatním společníkům, jak shora již uvedeno, vyhrazen byl plný vliv na jednatelství a právo, kdykoliv se ujeti tohoto jednatelství, což Zikmund H. a Rudolf H., jak zjištěno, neučinili. Vážnější jest ovšem výtka, že Josef G. odebíral zboží také u jiných firem. Josef G. omlouval to tím, že tak musil učiniti, by mohl obstáti, jelikož firma S. byla moc drahá. Než to by neměnilo ničeho na skutečnosti, že tímto jednáním porušil společenskou smlouvu a to právě v bodě důležitém. Než odvolací soud právem zdůraznil, že smluvní sankcí na tento poklesek jest, že Zikmund H. a Rudolf H. mohou žádati zrušení smlouvy (bod 4 dodatku), a že, když si Zikmund H. a zatím zemřelý Rudolf H. vyměnili pro ten případ jen právo, žádati zrušení smlouvy, nemohou se domáhati vyloučení společníka Josefa G-a, jemuž jinak nic podstatného nejsou s to vytýkati. Mínil-li dovolání, že za těchto okolností pozbyli Zikmund a Rudolf H. k Josefu G-ovi důvěru, mohli použití svého právě zmíněného smluvního práva a žádati zrušení společnosti. Samo dovolání připouští, že vyloučení ze společnosti znamená »jistě trestní opatření zákona«, a uznává tím, že vyloučení společníka jest opatřením vážnějšího rázu (Staub-Pisko I. svazek, Vídeň 1908, § 3 k čl. 128 obch. zák.), které právě proto nelze úplně na roveň postavití prostému zrušení společnosti. Tvrdí-li dovolání, že Zikmund a Rudolf H. při ujednání bodu 4. dodatku měli na mysli i případné vyloučení společníka Josefa G-a, sluší poznamenati, že nerozhoduje, co si strana při sjednání smlouvy myslela, nýbrž co vyjádřila, a nelze proto vykládati bod 4. dodatku v ten rozum, že míněno bylo nejen zrušení společnosti, nýbrž i vyloučení Josefa G-a, to tím méně, když onen odstavec 4. dodatku nemluví o právech společníků vůbec, nýbrž právě jen o právech Zikmunda H-a a Rudolfa H-a vůči Josefu G-ovi. Poukazuje-li dovolání v této spojitosti na důkaz správnosti svého stanoviska, že podle odstavce 4 dodatku mohli Josefa G-a ze společnosti i vyloučiti, k tomu, že jmění společnosti bylo sestaveno ze soukromého jmění společníka Zikmunda H-a a Rudolfa H-a a že Josef G. na zisku byl účastným 62½ %, kdežto podíl H-ových podle bodu XII. smlouvy činil dohromady jen 37½ %, stačí odkázati na bod IV. smlouvy, podle něhož složil každý společník do společnosti stejný peníz 125.000 Kč, a na okolnost, že Josef G. obchod vedl, kdežto Zikmund a Rudolf H-ovi se jednatelství činně nesúčastnili, ale také na odst. 3 bodu XII. smlouvy, podle něhož jsou účastni na ztrátě Josef G. 50% a společníci Zikmund H. a Rudolf H. dohromady také jen 50%, o čemž dovolání se nezmiňuje.

Konečně se podotýká, že mylným jest názor dovolání, že toliko rozsudek, jímž uznáno na zrušení společnosti, má účinnost konstitutivní, neboť stejnou účinnost má též rozsudek, jímž uznáno na vyloučení některého společníka (Staub-Pisko I. svazek § 6 k čl. 128 obch. zák.).